

De allermooiste

Je bent voor mij de allermooiste. Zo heet het boek dat in september 2006 verscheen ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Hilversumse voetbalvereniging Altius. Het klinkt als een liefdesverklaring, en dat is het ook. Aan de hand van een groot aantal gesprekken met leden en andere betrokkenen uit heden en verleden wordt een mooi beeld geschetst van wat Altius tot – blijkbaar – een club om van te houden maakt.

Auteurs Rob Eerenberg, Wim Dral en Gertom de Beer zijn bij het houden van de interviews en het maken van de portretten 'steekproefsgewijs' te werk gegaan. Uiteraard zonder voorbij te gaan aan coryfeeën als 'wereldtrainer' Nol de Ruiter, 'clubfilosoof en weldoener' Iz Terlouw, 'Mister Altius' Piet de Vries, 'Haarlemmer olie' Rens van de Brink en 'eeuwige veteraan' Klaas Koopman.

Het aardige van dit jubileumboek is, dat de inhoud niet beperkt blijft tot een (saai) opsomming van uitslagen, voorzitters, spelers en elftallen. De leden van de werkgroep jubileumboek – naast de drie auteurs waren dat Jan Glas, Ewout Overeem en Frans Mol – hebben gekozen voor een bijzondere aanpak. In de chronologisch neergezette hoofdstukken worden de interviews/portretten namelijk telkens voorafgegaan door een schets van de betreffende periode. Wim Dral (ook actief als redacteur van dit blad) besteedt daarin eerst aandacht aan het internationale en nationale nieuws, en vervolgens aan wat er tegelijkertijd bij Altius gebeurde. Zo komen in het hoofdstuk over de periode van de Koude Oorlog/jaren vijftig in vogelvlucht onder meer Mao en Tsang Kai Tsjek, de Hongaarse Opstand en de Korea-oorlog, het Warschaupact, de NASA en de Europese samenwerking aan bod. Om daarop naadloos over te gaan op Altius: het groeiend ledental, de nieuwe voorzitter, de geboorte van het clubblad Contact en de viering van het 25-jarig bestaan in de Koepelzaal van de Karseboom.

Al met al biedt het jubileumboek van Altius – in 1931 ontsproten aan de Hilversumse Christelijke Jonge Mannen Vereniging (HCJMV) – veel lees- en kijkplezier voor (oud)leden en hun aanhang, andere Hilversummers of voetballiefhebbers uit de regio.

Als extraatje is er ook een cd-rom met historisch fotomateriaal en foto's van de jubileumactiviteiten (3,50 euro) verkrijgbaar, én een dvd met historische filmbeelden en filmmateriaal van het jubileumjaar (10 euro). Dit exclusief verzendkosten (3 euro).

EdP

Gertom de Beer, Wim Dral, Rob Eerenberg e.a (red.), *Je bent voor mij de allermooiste*, Uitgever Altius, Hilversum 2006, 171 blz.

Een gebouw voor eeuwen

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van het Dudokraadhuis van Hilversum verscheen november jongstleden het boek *Raadhuis Hilversum, een gebouw voor eeuwen*. Het boek werd geschreven door Arie den Dikken en bevat ook bijdragen van Max Cramer.

Met in totaal 352 pagina's kan dit werk met recht de Raadhuis Hilversum-bijbel worden genoemd. Dit kloeke werk biedt ons met deskundige teksten de hele geschiedenis van ons Hilversums raadhuis, een gebouw waarover niet snel te licht gedacht kan worden. Beginnend met de voorgeschiedenis zien we in een lange ontwerperperiode Dudoks ontwerpen zich gaandeweg ontwikkelen vanuit de Amsterdamse School (*à la Berlage*) naar het huidige modernistisch-functionalistische gebouw dat wereldberoemd werd. Nadat men over het ontwerp en de plaats waar het nieuwe raadhuis moest komen te staan was uitvergaderd, werd het raadhuis rond 1930 door de gemeente in eigen beheer gebouwd, uiteraard onder verantwoordelijkheid van Dudok. Het trok al tijdens de bouw bekijks van architectuurliefhebbers, aandacht die na de oplevering alleen maar groter zou worden. Na ruim

tien jaar moest de gemeente het gebouw echter weer verlaten omdat het gevorderd werd door de Duitsers. Na de oorlog moest er heel wat hersteld worden voordat het raadhuis weer Hilversums trots was. Het Duitse plan uit 1943 om het gebouw camouflage-groen te verven was echter gelukkig voorkomen. De aanschaf van een carillon in 1958 veranderde de toren in een 'zingende toren', die jarenlang landelijke bekendheid genoot als tijdsein op de radio. Na vijftig jaar werden de gebreken van het gebouw echter goed zichtbaar en was door interne verbouwingen het oorspronkelijke ontwerp van Dudok danig aangetast. Er werd een rigoureuze restauratie uitgevoerd, de eerste grootschalige restauratie van een 'jong monument' in Nederland. Met enorm veel eerbied voor het oorspronkelijke ontwerp van Dudok is het gebouw weer zoveel mogelijk in de originele staat teruggebracht, maar wel rekening houdend met de eisen die er tegenwoordig aan een dergelijk gebouw gesteld worden. Het raadhuis staat er nu 75 jaar en zal na deze restauratie nog minstens zo'n periode voortkunnen. In dit boek worden erg veel invalshoeken belicht. Er is uiteraard veel aandacht voor de architectonische kwaliteiten, maar ook voor de ervaringen van de bezoekers, bestuurders en ambtenaren, met andere woorden: de gebruikers. Het boek laat ook vooral heel erg veel zien. Op de afmeting van de foto's is niet bespaard en ter illustratie is ruim geput uit vele collecties, waaronder behalve die van de plaatselijke gemeentelijke instellingen ook die van het Nederlands Architectuurinstituut, het NIOD, De Gooi- en Eemlander, de familie Dudok en particulieren. Veel foto's vergelijken de situatie na de oplevering met die na de restauratie, waardoor duidelijk wordt hoe fraai het huidige raadhuis weer de sfeer heeft gekregen van het oorspronkelijk ontwerp. Veel illustratiemateriaal is ook volstrekt uniek, zoals de reeks foto's van het leegruimen van het raadhuis tijdens de oorlog, die pas recentelijk uit een particuliere collectie naar voren kwam. Dat het boek van voor tot achter is uitgevoerd in kleurendruk, draagt veel bij aan de aantrekkelijkheid. Helaas heeft de vormgever zich echter laten verleiden tot het opleuken van wel erg veel zwartwitfoto's met een crèmekleurige achtergrond. Dat kan een enkele keer best fraai zijn, en in geval van kwalitatief slechte (vaak oude) foto's kan een steunkleur het beeld sterk verbeteren, maar bladzijde na bladzijde toegepast

wordt het een maniertje dat gaat vervelen. Een technisch goed uitgevoerde zwartwitfoto heeft minstens zoveel zeggingskracht. Daarnaast viel het me op dat een aantal foto's onscherp is afgedrukt. Als het om oud fotomateriaal gaat, is dit nog begrijpelijk, maar ook een aantal van de recente foto's lijdt aan dit euvel. En dat is toch jammer, want met de hedendaagse digitale technieken valt daar veel aan te verbeteren.

Dat neemt niet weg dat *Raadhuis Hilversum, een gebouw voor eeuwen* een bijzonder aantrekkelijk, fraai vormgegeven boek is, dat bovendien door de bijdragen van de sponsors bepaald voor een schappelijke prijs in de winkel ligt. Een boek waar uitgever Waanders en de gemeente eer mee inlegt en dat voorlopig wel te boek zal staan als hét standaardwerk over het Hilversumse raadhuis.

EJP

Arie den Dikken, met bijdragen van Max Cramer, *Raadhuis Hilversum, een gebouw voor eeuwen* (Zwolle 2006) 352 pp., €29,95, ISBN 90-400-8278-2

Gedenkboek Emmausparochie

Ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de Emmausparochie is een gedenkboek verschenen. In het 68 pagina's tellende boek komen allerlei aspecten aan bod van de parochie, die is ontstaan uit een fusie van de St. Jan- en Clemensparochie. Johan Engwerda – die samen met Henri Serné en Henk Streng de redactie vormde – schrijft in een van de hoofdstukken over 'een stukje geschiedenis' van katholiek Hilversum. Dat begint in de jaren tachtig van de vorige eeuw toen Hilversum nog acht r.k. parochiekerken rijk was. Het gestadig teruglopende kerkbezoek (en daarmee ook de inkomsten) én de afname van het aantal beschikbare priesters leidden tot het besluit vier kerkgebouwen te sluiten. De parochies fuseerden, twee aan twee. De gefuseerde St. Jan en Clemens kregen een nieuwe naam: Emmausparochie. Naar een zinvolle bestemming van het leegstaande voormalige kerkgebouw aan de Bosdrift, dat inmiddels op de monumentenlijst staat, wordt nog steeds gezocht.

EDP

Emmaus 10 jaar onderweg. Redactie Johan Engwerda, Henri Serné en Henk Streng. 68 blz. Hilversum, Emmausparochie, 2006.